

WINDKRACHT EN DE SCHAAL VAN BEAUFORT

Het weer heeft grote invloed op de kans om hagedissen of slangen aan te treffen. Hierbij speelt de combinatie van zon en temperatuur een hoofdrol. Zon op een koude dag (voorjaar) zorgt voor warme plekjes die worden opgezocht. Zon op een warme dag wordt juist weer door de dieren gemeden. Hagedissen (behalve hazelwormen) blijven langer in de zon dan slangen. De zandhagedis is onder de reptielen de grootste zonzonbidder. In het voorjaar (maart en april) profiteren hagedissen duidelijk van plekjes die snel door de zon zijn opgewarmd: een stukje kaal zand aan de rand van struiken of helm, ook wel 'n droog blad waar de zon op schijnt. Na de meimaand kan kaal zand weer te warm zijn. De ringslang blijft langer in de zon dan de adder; de adder weer langer dan de gladde slang. Zwangere vrouwtjes zonnen vaker dan mannetjes.

Op het telformulier worden enige vragen gesteld over het weer tijdens het waarnemen. Deze vragen worden niet altijd ingevuld. Voor de latere analyses zijn gegevens over het weer belangrijk. Het is dan ook wenselijk de vragen over het weer wèl in te vullen. Als exacte informatie ontbreekt, dan nog is het beter de weersomstandigheden zo goed mogelijk te schatten. De vragen op het telformulier betreffen temperatuur, bewolking en wind. Temperatuur en bewolking zijn eenvoudig in te vullen. Geheel-, half- of onbewolkt is duidelijk te zien. De temperatuur wordt meegedeeld op radio, televisie en in

dagbladen. Desnoods wordt hier volstaan met een schatting.

Van wind wordt alleen de windkracht gevraagd, niet de windrichting. Een waarnemer in de Kennemerduinen vindt dit een misser. Hij meent dat zandhagedissen in de duinen zich zelden of nooit laten zien op dagen met zuidenwind. Als dit zo is, is dat uiteraard een belangrijk gegeven, en we zullen er aandacht aan geven. Wie soortgelijke ervaringen heeft (over de invloed van windrichting op het waarnemen) wordt verzocht dat te laten weten.

De windkracht, volgens de schaal van Beaufort wordt heel vaak niet ingevuld op de telformulieren. We zijn hier wèl in geïnteresseerd. Vandaar dat we een beschrijving geven van de Beaufort-eenheden in gemakkelijk waarneembare verschijnselen, zodat met behulp daarvan de windkracht geschat kan worden. Zie tabel 6. De tabel geeft de schaalreeks weer, van windkracht 0 tot 12, d.w.z. van windstil tot orkaansterkte. Op waarnemingsdagen zullen de waarden van 0 tot 5 variëren.

Hoewel allerlei factoren zoals temperatuur, bewolking, jaargetijde, expositie van het traject etc. mede een rol spelen kan de tabel van pas komen om te beslissen of het zinvol is reptielen te gaan tellen. Bij windkracht 0 tot 3 zullen er doorgaans meer dieren worden waargenomen dan bij windkracht 4 of 5.

*Tabel 6
De windkracht
volgens de schaal
van Beaufort,
en bijbehorende
verschijnselen*

0	Windstil	Wateroppervlak als een spiegel - Rook stijgt recht omhoog; bladeren bewegen niet
1	Zwakke wind	Wateroppervlak gerimpeld - Rookpluimen geven windrichting aan
2	Zwakke wind	Kleine golfjes met glasachtige kammen - Bladeren ritselen
3	Matige wind	Grotere golfjes; kammen gaan breken - Bladeren en takjes bewegen voortdurend
4	Matige wind	Golven met witte kuiven - Stof en papier dwarrelen op
5	Vrij krachtige wind	Vrij hoge golven met veel witte kuiven - Takken zwaaien heen en weer
6	Krachtige wind	Grote golven met schuimkoppen - Wind gaat door draden fluiten
7	Harde wind	Golven breken; wind voert schuim mee - Bomen bewegen in hun geheel
8	Stormachtige wind	Randen golfkammen rafelig; slierten wit schuim - Takjes en dode takken breken af
9	Storm	Hoge golven; golfbranden krullen om en rollen uit - Dakramen en schoorsteenkappen worden weggeblazen
10	Zware storm	Lange omkrullende golfbranden; flarden schuim - Grote takken worden afgerukt; bomen worden ontworteld
11	Zeer zware storm	Gehele zeeoppervlak wit en in heftige beweging - Schoorstenen worden afgerukt; daken zwaar beschadigd
12	Orkaan	Golven hoger dan 8 m; zeeoppervlak chaotisch - Uitgebreide schade aan gebouwen - Schepen vergaan voor de kust